

Årsrapport for HMS-arbeid ved UiO 2020

Enhet for HMS og beredskap

26.02.2021

Enhet for HMS og beredskap

Postadr.: Postboks 1071 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus, Problemveien
7, 0313 Oslo

Telefon: 22 85 70 59

Telefaks:

postmottak@admin.uio.no

<http://www.uio.no/om/organisasjon/los/e/hms/>

Org.nr.: 971 035 854

Innholdsfortegnelse

Rammebetingelser	4
Ressurser i HMS-arbeidet.....	4
Aktiviteter 2020.....	5
Styring av HMS-arbeidet	5
Arbeidsmiljø- og klimautvikling (ARK)	5
Avdeling for personalstøtte har ansvar for ARK og rapporterer årlig til AMU.....	5
Ledelsens gjennomgåelse.....	5
Meldinger HMS-avvik.....	5
Meldinger gjennom Si fra systemet for læringsmiljø	7
Opplæring.....	7
Kjemikaliestyling	9
Prosjekter - HMS-ROS.....	10
Beredskap.....	10
HMS-myndigheter	10
Arbeidstilsynet.....	10
Helsedirektoratet	11
Brann- og redningsetat.....	11
Det lokale el-tilsyn	11
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	11
Eksternt samarbeid	11
HMS-nettverk for universitetene	11
ARK styringsgruppe	11
Råd for samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren (Beredskapsrådet)	12
Kriseressurssamarbeid for kulturinstitusjoner i Oslo og Akershus (KKOA).....	12
Sikresiden.no	12
Brannvernopplæring/sikkerhetsbrief.....	12

Rammebetingelser

Enhet for HMS og beredskap har i 2020 blitt redusert til 6 årsverk: Seksjonssjef, HMS-koordinator, to HMS-rådgivere (inkludert strålevernskoordinator), brannrådgiver og en sikkerhetsrådgiver.

Tilsynsmyndighetene følger aktivt opp UiO og etterspør hvordan vi arbeider for å sikre at HMS-regelverket etterleveres.

Ressurser i HMS-arbeidet

Over de siste 5 til 10 årene har det blitt en profesjonalisering av HMS-arbeidet ved UiO og alle enheter har [lokale HMS-koordinatorer](#). Disse kan være fulltidsansatte eller ha oppgaven ved siden av andre oppgaver. Det synes også å være en økt bevissthet om betydningen av HMS-arbeidet hos ledelsen på enhetene.

Enhet for HMS og beredskap er UiOs ressursgruppe innen HMS og skal bistå universitetsledelsen og enhetene med kompetanse innen HMS-regelverket og implementering av et styringssystem for arbeidsmiljø. Enhet for HMS og beredskap besvarer også enkelthenvendelser fra enheter. Enhet for HMS og beredskap har systemeierskap til de systemene og verktøyene som stilles til disposisjon for enhetene innen HMS-arbeidet (CIM beredskap, risikostyring og avvik samt EcoOnline)

Avdeling for personalstøtte har ansvar for HMS-arbeidet innen psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø og bistår enhetene innen dette arbeidet.

Eiendomsavdelingen har ansvar for HMS-arbeidet innen teknisk brannvern, el-sikkerhet knyttet til bygningene, SHA arbeid i henhold til Byggherreforskriften, ytre miljø og avfallshåndtering. De bistår også enhetene innen dette arbeidet.

Avdeling for studieadministrasjon har ansvar innen læringsmiljø. De har sekretariatet for [læringsmiljøutvalget](#) og har kontakt med læringsmiljøkontaktene på enhetene.

UiO har godkjent, intern bedriftshelsetjeneste (se egen årsrapport), og har i tillegg en rammeavtale med en ekstern bedriftshelsetjeneste for å sikre tilstrekkelig kapasitet og tilgang til spesialkompetanse. Denne avtalen forvaltes av HMSB.

Verneorganisasjonen består av arbeidsmiljøutvalg og verneombud. UiO har et [arbeidsmiljøutvalg](#) (AMU) på institusjonsnivå og 26 lokale arbeidsmiljøutvalg. Arbeidsmiljøutvalget skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten og følge nøye med på utviklingen av arbeidsmiljøet.

UiO har totalt over 200 [verneombud](#). Disse er valgt av og blant de ansatte ihht prosedyre for valg av verneombud og varaverneombud. Ved enheter med 2 eller flere verneombud er det et ledende verneombud. På fakultetene, ved museene, ved universitetsbiblioteket og i LOS er det lokalt hovedverneombud. Disse er valgt av og blant verneombudene. I tillegg er det et hovedverneombud for UiO utpekt av fagforeningene. Verneombudets rolle er å ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.

Aktiviteter 2020

Styring av HMS-arbeidet

HMS-arbeidet ved UiO er lagt opp etter standarden ISO 45001 Styringssystem for arbeidsmiljø og det arbeides med å komme i samsvar med den. Det arbeides med ny struktur for HMS styringssystemet ved UiO, der ansvar tydeliggjøres via nye HMS-policyer, og god praksis vil bli beskrevet i prosedyrer.

HMS risikostyring prosjektet ble evaluert høsten 2018 og det ble besluttet å videreføre metodikken. I 2020 har metoden blitt modifisert for mindre enheter og er testet ut mot et institutt i 2020.

UiO har ikke gjennomført HMS-internrevisjoner i 2020 på grunn av pandemien.

Registrering av HMS-kompetanse er nå reetablert i SAP og linjelederne kan nå få oversikt over status ansattes pålagte HMS-kompetanse.

Enhet for HMS og beredskap koordinerer [nettverk for lokale HMS-koordinatorer](#) og nettverk for kjemikaliekontakter. Nettverket brukes til å sette fokus innen HMS-feltet, opplæring og erfaringsutveksling. Alle møtene er åpne for hovedverneombudet. Deltagelsen er på 10-25 personer. Det har blitt gjennomført færre møter i nettverkene i 2020 på grunn av pandemien.

Det har vært gjennomført jevnlige møter mellom HMSB og hovedverneombudet. Kontakten med hovedverneombudet bidrar til UiOs fokus og prioriteringer på HMS-feltet.

Arbeidsmiljø- og klimautvikling (ARK)

Avdeling for personalstøtte har ansvar for ARK og rapporterer årlig til AMU.

Ledelsens gjennomgåelse

Øverste ledelse skal gjennomgå styring av HMS-arbeidet årlig for å sikre at det er velegnet, tilstrekkelig og virker etter hensikten. Både HMS standard, muligheter for forbedring og behov for endringer skal vurderes. Ledelsens gjennomgåelse ble ikke gjennomført i 2020 på grunn av pandemien.

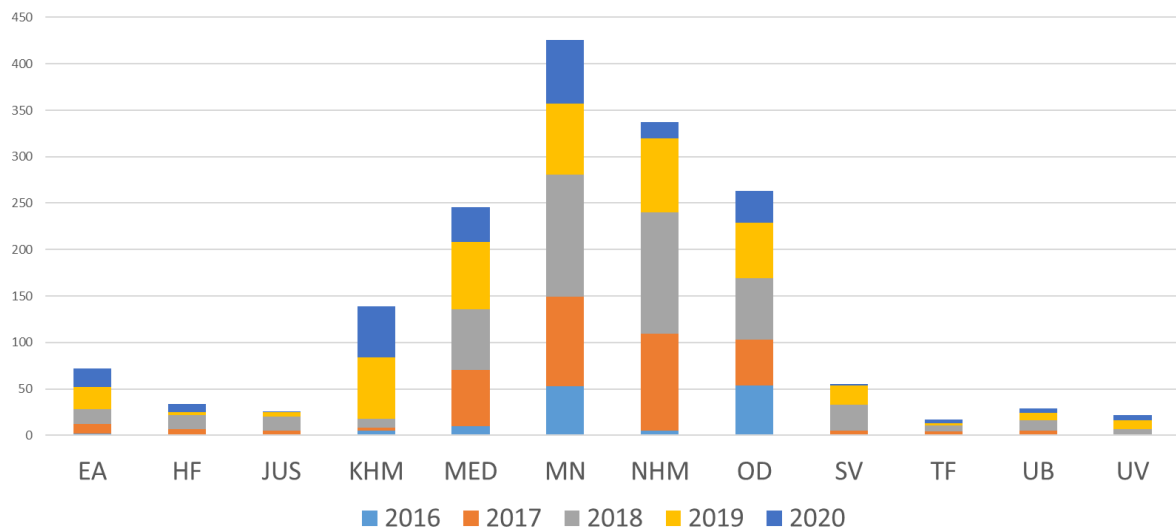
Meldinger HMS-avvik

ISO 45001 og Internkontrollforskriften setter krav til registrering og oppfølging av uønskede hendelser eller avvik.

HMS-avvik ved UiO er:

- avvik ved at krav fastsatt i HMS-regelverket eller interne krav, ikke er blitt fulgt.
- arbeidsrelaterte episoder der hendelsen kunne ha ført til personskader, skader på miljø eller materiell
- arbeidsrelaterte episoder der skade har ført til personskader, skader på miljø eller materiell

I 2020 er det registrert 263 HMS-avvik i avvikssystemet noe som er lavere enn i 2019. Dette skyldes trolig lavere aktivitet på grunn av pandemien.

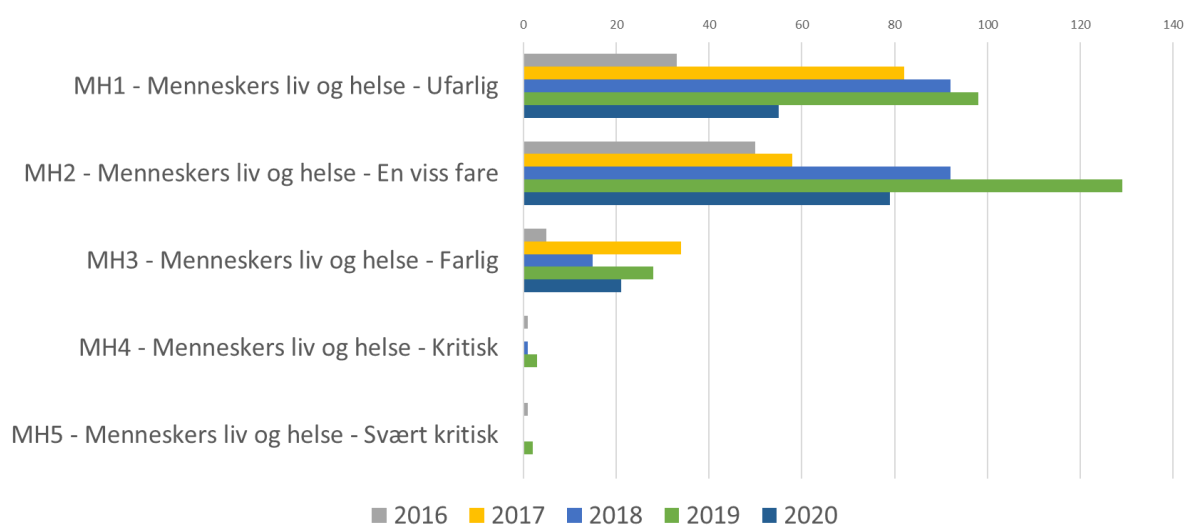

Figur 1 Fordeling av innmeldte avvik pr enhet og pr år.

UiO innførte elektronisk rapportering av HMS-avvik i 2016. Enhet for HMS og beredskap antar at det fremdeles er en underrapportering av uønskede hendelser. Det er potensiale for forbedring vedrørende saksbehandling i CIM. Over 100 av sakene som ble registrert i 2020 er enda ikke avsluttet.

Det er trolig en del personskader som ikke rapporteres i systemet, så vi har fremdeles ikke en fullverdig skadestatistikk for UiO. Det er faktisk skade som skal rapporteres i avvikssystemet. Det er ønskelig at vi også kan klassifisere hendelser etter skadepotensial. Vi har heldigvis hellet med oss i mange situasjoner slik at den faktiske skaden ikke blir så alvorlig. Hadde vi også klassifisert etter potensialet hadde vi fått tydeligere fokus på hva vi burde prioritere for å forbygge de alvorligste hendelsene.

Hyppest registrerte skader i 2020 er kutt- og stikkskader og smitte/overføring av smittsom sykdom – ofte relatert til stikkskader

Figur 2 Innmeldte personskader fordelt pr alvorlighetsgrad og pr år.

Blant de hyppigste årsakene til avvik er manglende kunnskap om, kvalitet og etterlevelse av prosedyrer, feil og mangler på utstyr/utrustning og eksponering for kjemiske og biologiske faktorer. Grafen under viser de hyppigst registrerte bakenforliggende årsaker til avvik, og bør gi et godt grunnlag for hva som bør ha fokus i det systematisk forebyggende HMS-arbeidet.

Figur 3 Bakenforliggende årsaker til personskader.

Meldinger gjennom Si fra systemet for læringsmiljø

Avdeling for studieadministrasjon har ansvar for studentenes rapporteringssystem Si fra systemet for læringsmiljø. Avdeling for fagstøtte innhenter rapporter fra fakultetene og rapporterer til LMU og styret.

Opplæring

UiO har en egen prosedyre for HMS-opplæring hvor det framkommer hvem som skal ha hvilke opplæring. Det ble tilbudt et bredt spekter av kurs. Det er innført en grense på minst ti påmeldte for å arrangere et kurs og fem for å arrangere en workshop. I 2020 har svært mange kurs måttet avlyses på grunn av pandemien. Enkelte kurs har blitt holdt digitalt.

Grunnopplæring (HMS-grunnkurs) for verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg administreres av Enhet for HMS og består av 7 obligatoriske moduler og 4 andre moduler. Foredragsholderne har vært fra AOF (arbeidernes opplysningsfond), Enhet for BHT, Eiendomsavdelingen, Avdeling for personalstøtte og Enhet for HMS og beredskap.

De 7 obligatoriske modulene av grunnopplæringen ble gjennomført 1 gang i 2020. For å dekke et minimum av grunnopplæring har det blitt tilbudt et e-læringskurs som dekker modul 1-4 godt og som er innom temaene i de øvrige modulene. Dette e-læringskurset må komplementeres med modul 5-7 når smittesituasjonen igjen tillater kurs med fysisk oppmøte. E-læringskurset har fått gode tilbakemeldinger i evalueringen som er gjort. Det er heller ingen tegn til at færre har tatt kurs under pandemien.

HMS-opplæring for ledere er lovpålagt, men ikke definert innholdsmessig. UiO har besluttet at ledere som et minimum skal gjennomføre modulen i grunnopplæringen som omhandler styringssystemet for

HMS-arbeidet ved UiO (modul 5). Denne modulen holdes også lokalt i enhetene på forespørsel. Modulen ble gjennomført en gang før pandemien satt begrensninger på kursaktiviteten. Det har vært etterspørsel etter modulen, men det er krevende å legge den om til en digital løsning, så dette kurset utsettes til smittesituasjonen tillater klasseromsundervisning igjen.

Hvilke oppgaver som regnes som farlig arbeid kommer fram i prosedyren om HMS-opplæring. I tillegg til dem som faktisk skal gjennomføre arbeidet, kan det også være aktuelt for ledere og verneombud å ta disse kursene. Ofte vil verneombudene være pålagt å ta kurset pga stillingen sin. Enhet for HMS og beredskap koordinerer kursene og kursholdere er fra Praxair, BIS, VWR, Enhet for BHT og Enhet for HMS og beredskap. Brukerkurs for arbeid med åpne radioaktive kilder koordineres av Kjemisk institutt. Alle kursene i farlig arbeid gjennomføres både på norsk og engelsk. Gass- og kjemikaliehåndteringskursene er nettbaserte. Brukerkurs for arbeid med åpne radioaktive kilder har blitt gjennomført 2 ganger og avlyst en gang. Kursene som allerede er digitale har blitt gjennomført som normalt, men øvrige kurs har blitt avlyst som en følge av pandemien.

Brannvernopplæring Enhet for HMS og beredskap har holdt en rekke kurs for etasjekontakter. 3 kurs har blitt holdt som normal klasseromsundervisning, 2 kurs har blitt holdt på zoom og 3 kurs er avlyst på grunn av pandemien.

Smittevern Enhet for HMS og beredskap har holdt svært mange kurs i smittevern i forbindelse med pandemien. Det har blitt holdt 16 kurs på zoom for tilsammen 1650 ansatte og studenter. Etter hvert ble det i samarbeid med Avdeling for studieadministrasjon lagt opp et e-læringskurs på Canvas som 4300 ansatte og de fleste studentene har tatt. E-læringskurset ble opprinnelig utviklet på UiB, men ble tilpasset lokale forhold ved UiO.

PLIVO (Pågående livstruende vold) kurs

Kursene har som mål å gi deltagerne handlingskompetanse til å håndtere PLIVO, både som enkeltindivid og som leder av den gruppen de har ansvar for (studenter).

PLIVO-problematikken har fått stor plass i Sikresiden.no som en følge av de samarbeidende institusjoners forståelse og interesse av problematikken. Det ble ikke satt opp PLIVO-kurs ved UiO for 2020, men enheter kan bestille kurset.

Enhet for BHT har gjennomført kurs og workshops innen smittevern, ergonomi, konflikt, stress og stressmestring, vold og trusler og bestilling av bedriftshelsetjenester fra enhetene.

Lokal opplæring vil være knyttet til apparatspesifikk opplæring og spesielle rutiner som er nødvendig for eksempel i forhold til feltarbeid. Førstehjelpskurs har vært arrangert lokalt ved flere enheter. HMSB har etablert rammeavtaler med to leverandører av førstehjelpskurs.

Samlinger for alle verneombudene har utgått som en følge av pandemien. Denne gjennomføres normalt i regi av HVO.

I tillegg til kurs arrangerer Enhet for HMS og beredskap workshops hvor det innledes om et tema før en diskusjon eller erfaringsutveksling. Hensikten med HMS-workshopserien er å understøtte implementeringen av det systematiske HMS-arbeidet ved UiO. HMS-workshops er åpne for alle som

trenger dem i arbeidet sitt og verneombud er også velkommen. Deltagelsen ligger mellom 5 og 25 personer på hver workshop. Ved under 5 deltakere ble arrangementene avlyst.

Kjemikaliestyling

Det er satt fokus på kjemikaliestyling ved UiO. UiO har en stor bruk av kjemikalier, noe som krever styring av stoffkartotek og innkjøpsrutiner. Stoffkartoteket ble i 2019 skilt ut fra samarbeidet med Helse Sør-Øst, og det er nå etablert et eget stoffregister for UiO. Dette arbeidet innebærer også at det er etablert rammeavtale for utvikling av sikkerhetsdatablader der dette ikke finnes på norsk eller der UiO står som importør av stoffer. Videre arbeides det med å forbedre innkjøpsrutiner av kjemikalier. Her kan UiO spare store summer ved å redusere antall synonyme kjemikalier som er i bruk. Vi kan også etterleve forskriften som krever at vi systematisk skal velge de minst helse og miljøskadelige stoffene. Gjennom dette arbeidet bereder vi grunnen for enda mer effektiv utnyttelse av rammeavtaler for innkjøp.

Det har i 2020 vært et stort fokus på å oppdatere sikkerhetsdatabladene i stoffkartoteket. Dette er arbeidsoppgaver som er egnet for hjemmekontor og fokuset videreføres våren 2021.

Status fra stoffkartoteket til UiO. Data er hentet ut 08.01.2021

Enhet	Antall datablader	Gjennomsnittlig alder på datablad (år)	Antall datablader i forkortet versjon	Andel datablader i forkortet versjon (%)	Antall datablader som er utgått	Andel datablader som er utgått (%)
MN	30290	4,60	14309	47,2	3603	11,9
FAI	7529	3,73	2884	38,3	34	0,5
FI	1048	5,84	821	78,3	323	30,8
GEO	221	9,16	183	82,8	101	45,7
IBV	5151	3,33	722	14,0	163	3,2
IFI	95	9,42	75	78,9	6	6,3
KI	16187	5,42	9580	59,2	2951	18,2
MI	59	9,56	44	75,6	25	42,4
OD	3290	3,72	1490	45,3	266	8,1
IKO	1397	4,08	560	40,1	107	7,7
IOB	1893	3,45	930	49,1	159	8,4
MED	9166	3,87	4531	49,4	543	5,9
IMB	7233	4,25	4127	57,1	527	7,3
NCMM	1933	2,54	404	20,9	16	0,8
HF/IAKH	38	7,28	36	94,7	13	34,2
KHM	519	10,13	440	84,8	117	22,5
NHM	473	3,91	198	41,9	61	12,9
EA	159	3,73	61	38,4	54	34,0
Totalt	43935	4,43	21065	47,9	4657	10,6
Anbefalt delmål		3,5		25		5

Enheter som har oppnådd de anbefalte delmålene bør jobbe mot følgende nye delmål/mål:

- Gjennomsnittlig alder på datablad < 3 år

- Andel datablader i forkortet versjon < 10 %
- Andel datablader som er utgått = 0 %

Videre arbeid:

- Risikovurderinger
- Substitusjons-vurderinger

Prosjekter - HMS-ROS

Det har vært gjennomført et prosjekt for utvikling og implementering av metodikk for risiko og sårbarhetsanalyser (ROS) innen HMS. For prosjektet har støy, vibrasjoner, kjemikalier og biologiske faktorer vært plukket ut som tema. Alle disse faktorene har til felles at de kan medføre forplantningsskade ved for stor eksponering. HMS-ROS metodikken testes i 2020 ut for mindre enheter enn fakultet

Beredskap

Enhet for HMS og beredskap har brukt vesentlig med ressurser på oppfølging av pandemien i 2020, både i perioden hvor UiO hadde satt beredskap og i etterkant. HMSB har ledelse og sekretariatsfunksjon for UiOs smittevernsutvalg.

Det er ikke gjennomført beredskapsøvelser på grunn av pandemien, men alle enheter har vært i beredskap og Enhet for HMS og beredskap har veiledet enhetene i situasjonen.

Enhet for internrevisjon har igangsatt en evaluering av pandemihåndteringen ved UiO. Evalueringen ferdigstilles våren 2021.

Det gjennomføres i tillegg jevnlig møter i den sentrale beredskapsledelsen med relevante tema.

HMS-myndigheter

UiO forholder seg til flere myndigheter innen HMS. Ved saksbehandling for spesifikke tema, som kun gjelder en liten gruppe eller tilsyn som er avgrenset til kun en enhet, så håndterer enhetene som hovedregel disse søknadene eller tilsynene selv. Ved tilsyn eller søknader, som berører flere enheter på forskjellige nivåer, bistår Enhet for HMS og beredskap.

Arbeidstilsynet

Det har ikke vært gjennomført tilsyn fra Arbeidstilsynet i 2020.

Det har vært mindre endringer i HMS-regelverket i 2020, men endringene har hatt mindre betydning for HMS-styringen.

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

UiO har flere godkjenninger fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) og Enhet for HMS og beredskap koordinerer arbeidet med godkjenningssøknadene. Dagens godkjenninger gjelder til

31.12.2020 eller lengre. Godkjenningene som er gitt til 31.12.2020 er forlenget av DSA til 31.03.2021 i påvente av behandling av nye godkjenningssøknader.

UiO er gjennom godkjenningene pålagt innen 30. mars hvert år å levere en detaljert rapport til Statens strålevern om bruken av strålekilder ved UiO.

Det har ikke vært gjennomført tilsyn ved UiO fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet eller IAEA i 2020.

Helsedirektoratet

Helsedirektoratet fører tilsyn med arbeidet med genmodifiserte organismer og godkjenner lokaler hvor det arbeides med genmodifiserte organismer. Tilsyn og godkjenninger fra Helsedirektoratet håndteres primært av de enkelte enhetene. Enhet for HMS og beredskap er ikke kjent med at det har blitt gjennomført noen tilsyn ved UiO i 2020.

Brann- og redningsetat

Enhet for HMS og beredskap har koordinert ett tilsyn fra Oslo brann og redningsetat i 2019. Tilsynet fant sted ved Naturhistorisk museum. Det ble avdekket 5 avvik og det ble gitt 2 anmerkninger. Oppfølgingen av tilsynet fortsatte i 2020.

Enhetene ved UiO kan håndtere mindre branntilsyn på egenhånd.

Det lokale el-tilsyn

Eiendomsavdelingen følger opp eventuelle el-tilsyn.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Enhet for HMS og beredskap er ikke kjent med tilsyn fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i 2020.

Eksternt samarbeid

Enhet for HMS og beredskap deltar i samarbeid med eksterne aktører på vegne av UiO når det gjelder HMS og beredskap.

HMS-nettverk for universitetene

HMS-ledermøtet er et møte hvor HMS-koordinatorene i sektorene møtes for å jobbe med felles utfordringer. Møtet arrangeres årlig, det har ikke vært aktivitet i dette nettverket i 2020 på grunn av pandemien..

Det har heller ikke vært gjennomført nettverksmøter i sektoren om kjemikaliehåndtering og strålevern.

ARK styringsgruppe

ARK har en styringsgruppe med representanter fra UiO, UiB, NTNU og USN. Styringsgruppen har i oppgave å se til at ARK forvaltes og driftes etter intensjonene, og diskutere prinsipielle spørsmål knyttet til videre utvikling. I tillegg skal styringsgruppen delta aktivt i planlegging og gjennomføring av årlige erfaringsutvekslinger i sektoren. UiO representeres av Anita Sandberg.

Råd for samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren (Beredskapsrådet)

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt råd for samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren, som har som overordnet mål å styrke arbeidet med disse temaene i kunnskapssektoren. UiO representeres av Johan Løberg Tofte.

Kriseressurssamarbeid for kulturinstitusjoner i Oslo og Akershus (KKOA)

Universitetet i Oslo deltar i et samarbeid mellom kulturinstitusjoner i Oslo. Samarbeidet er igangsatt av Oslo brann og redningsetat.

Samarbeidet er etablert for å forebygge og håndtere krisehendelser i regionens kulturinstitusjoner, gjennom å

- etablere felles rutiner og systemer for en samlet og enhetlig kriseberedskap
- øke kompetansen på fagfeltet for alle deltakende institusjoner
- utvikle og etablere felles/samordnede aktiviteter for aktuelle aktører på området
- tilrettelegge for felles opplæring

Kulturinstitusjoner i Oslo og Akershus som deltar i KKOA vil gjensidig kunne anmode hverandre om ressurser ved akutte krisesituasjoner, som brann, flom, lekkasje ol. Det forventes at deltakerne i samarbeidet har relevante planer for håndtering av slike situasjoner.

Sikresiden.no

Universitetet i Oslo er eier av Sikresiden sammen med Oslo MET og Universitetet i Bergen. Universitetet i Oslo sitter i styringsgruppen for sikresiden, deltar i flere av fagredaksjonene og bidrar i det administrative arbeidet.

Brannvernopplæring/sikkerhetsbrief

Enhet for HMS og beredskap har holdt en rekke kurs og sikkerhetsbrief'er for etasjekontakter, studentpuber, faddersjefer, arrangementer og lokale enheter. Antall sikkerhetsbrief'er har gått ned i 2020 som en følge av redusert aktivitet på grunn av pandemien.

Johan Løberg Tofte

Seksjonssjef

Enhet for HMS og beredskap

Steinar Heid

HMS-koordinator for UiO